

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

LDP 2020

Miljø- og Fødevareministeriet
NaturErhvervstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Kalve under seks mdr. skal have mulighed for skygge og læ, når de er på græs. Det kan være under træer, levende hegn, i en hytte/et skur eller i stalden.
Foto: Kirstine F. Jørgensen, SEGES, Økologi.

Beskyt små øko-kalve på græs mod parasitter

Parasitter: Udbinding på en ren mark, godt med tilskudsfoder og foldskifte i juli minimerer problemer med parasitter.

Konklusion

Øko-kalve har en højere dødelighed om sommeren end konventionelle kalve.

Parasitter er et af de centrale problemer med småkalve på græs, og der er derfor god grund til at overveje, hvad man kan gøre for at undgå problemer med parasitter.

Husk derfor: Rene marker, suppleringsfoder og foldskifte i løbet af sommeren.

Af Camilla Kramer og Finn Strudsholm, SEGES Økologi

Småkalve på græs kan være en udfordring rent sundhedsmæssigt. Det viser en opgørelse af kalvedødelighed baseret på 10 års data fra Kvægdatabasen (se figuren). Det er tydeligt, at dødeligheden blandt øko-småkalve er op mod dobbelt så høj

som hos de konventionelle, når vi når et stykke hen på sommeren. I vintermånederne ligger øko-besætninger på det halve niveau af sommerens niveau. Opgørelsen viser samtidig, at ældre kalve på 10 - 11 mdr. ikke har en højere dødelighed i afgræsningssæsonen.

Parasitter er et af de centrale problemer med småkalve på

græs, og typiske tegn på det kan være hoste og diarré.

Bind ud på ren mark

For at undgå en tidlig belastning og opformering af parasitter er det en stor fordel at binde kalvene ud på en ren mark - med andre ord undgå en permanent kalvefold.

Om foråret er 'en ren mark' en mark, der ikke har været afgræsset af kvæg året før og ikke har fået kvæggødning. Senere på sommeren er det en mark, der hverken har været afgræsset eller har fået kvæggødning samme år. Det vil typisk være en mark, hvor der er taget slæt.

Husk suppleringsfoder

Allerede når småkalvene er på stald, er det vigtigt, at de har en høj tilvækst. Hvis de er sunde og stærke fra starten, er de godt rustet til at komme ud og klare omstillingen til græs.

Småkalve kan ikke hente energi nok i græs alene til at holde tilvæksten, og det er nødvendigt med tilskudsfoder. Kalvene skal kunne æde den samme energi, som hvis de var på stald. En løsning kan være

at give adgang til koncentreret fuldfoder eller at give dem 1-1,5 kilo tørstof i tilskudsfoder pr. kalv pr. dag. Tilskudsfoderet skal også dække behovet for protein og mineraler til de helt små kalve.

Skift fold i juli

Parasitter opformerer sig på marken gennem sæsonen, og belastningen vil typisk stige stærkt, når vi når frem til juli måned.

Det er derfor en rigtig god idé at bryde kæden og starte fra niveau nul ved at flytte kalvene sammen med deres hytte eller anden mulighed for læ til en ren mark.

Følg situationen tæt

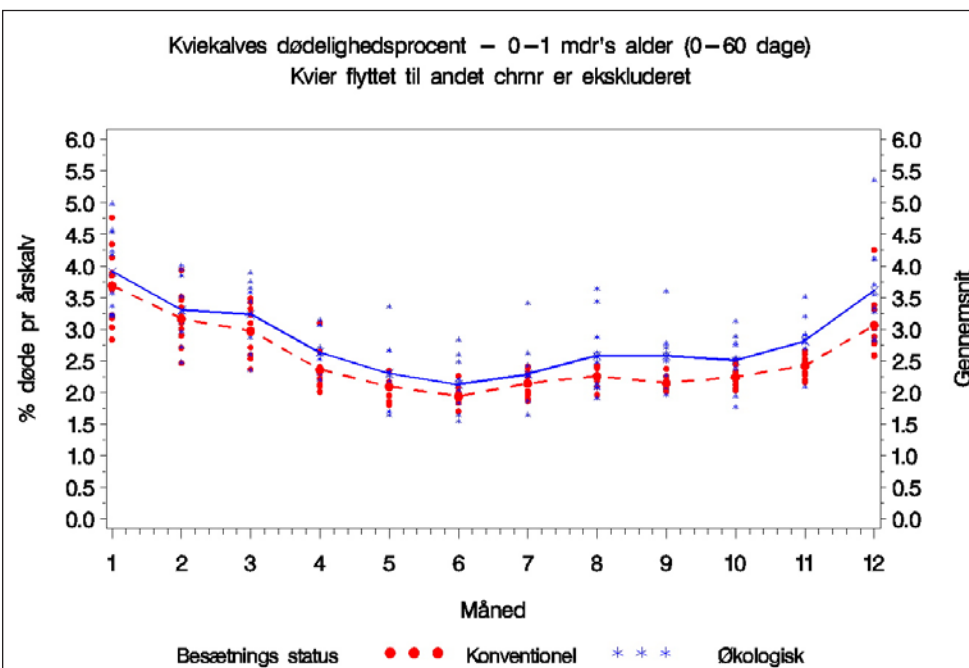
De første mdr. er der typisk ingen problemer, men følg alligevel situationen tæt. Problemer med parasitter har det med at dukke op hen på sommeren, og det er afgørende at holde øje med kalvene. Tjek deres gødning for diarré, og lyt efter om de begynder at hoste.

Hvis kalvene begynder at vise tegn på parasitter, er det vigtigt hurtigt at tage action

8 tips til småkalve på græs

- Udbind på rene marker.
- Skift til ren mark midt på sommeren.
- Rigelig med tilskudsfoder.
- Rent vand, rene skåle og trug.
- Afpus marken, hvis mere end 15 pct. er buskgræs.
- Små grupper, maks. 10 kalve.
- Hold øje med tegn på hoste og diarré.
- Mindsk kalvenes stressniveau (Gradvis foderskift, sygdomsbehandling, god hygiejne, læ og tørt leje).

Dødelighed hos konventionelle og økokalve (180-240 dage gamle) gennem året.

ved behandling med medicin, flytning til ny ren mark eller at tage kalvene på stald.

Kalvens fjender på græs

Løbetarmorm findes i stort set alle besætninger, men med forskelligt smittetryk. På græsmarker, der er blevet afgræsset af kreaturer i den foregående sæson, vil der være overvintret smitte med larver af løbetarmorm. Symptomerne er utri velighed og diarré, som minder om symptomerne på coccidiose.

Lungeorm kan ikke forudsiges og findes ikke i alle besætninger. Lungeormelarver kan overleve en vinter på marker, der har været smittet i efteråret eller overleve i ikke behandlede dyr, som er inficeret den foregående afgræsningssæson. Smitten kommer i juni og fremad afhængig af vejret (regn og koldt vejr øger risikoen). Vær ekstra opmærksom ved indkøb af nye dyr. Dyrenes immunitet over for lungeorm er kortvarig og tabes derfor fra sæson til sæson.

Coccidiose kan give diarré i forbindelse med udbinding. Det skyldes en parasit, der tilhører tarmcoccidierne. Kalvene optager smittefarlige æg ved udbinding på græsarealer, der har været afgræsset af kalve året før. Æggene i gødningen på marken er meget modstandsdygtige. De kan overleve vinteren og den følgende græsnings-sæson.

Når kalvene er ældre end fire til fem mdr., bør de på et tidspunkt udsættes for moderat smitte med indvoldsparasitter (løbetarmorm og coccidiose) for at opnå immunitet. Niveauet af parasitsmitte skal være så lavt, at dyrene ikke bliver syge, men opbygger immunitet, som de bruger de efterfølgende sæsoner.